

אולימפיאדת הלשון העברית לנוער

המקצה ללומדי עברית כשפה נוספת

חֻבֵּרַת הַכְּנָה לַגָּמֵר

באולימפיאדת הלשון העברית יש שאלות של ידע עברית וגם חשיבה ולוגיקה. ריכזנו בחוברת אחת מילים חשובות שיעזרו לכם להצליח באולימפיאדה. בחוברת אפשר למצוא: אוצר מילים בעברית, מילים חדשות שהאקדמיה ללשון העברית חידשה וקצת טרמינולוגיה חשובה בלשון כדי שתוכלו להבין את השאלות. בחוברת הזאת תמצאו חומרים חדשים ללמידה, וגם חומרים שכבר היו בחוברת ההכנה לשלב א'. כל החומרים יכולים להופיע בשאלון הגמר.

In the Hebrew Language Olympiad, there are questions about Hebrew knowledge as well as thinking and logic. We have compiled an important booklet with words that will help you succeed in the Olympiad. In the booklet, you can find: a Hebrew vocabulary, new words introduced by the Academy of the Hebrew Language, and some important linguistic terminology to help you understand the questions.

In this booklet, you will find new learning materials, as well as materials that were already included in the preparation booklet for Stage A. All the materials may appear in the final exam.

אוֹצֵר מִילִים

Vocabulary

גָּמַר (ז') (Final (masculine))

- צריך להצליח בכמה תחרויות קודמות כדי להגיע לגמר.
- ברור ששאלון הגמר באולימפיאדה קשה יותר משאלון שלב א'.

הִפְתָּעָה (נ') (Surprise (feminine))

- זאת הייתה ה**פתעה** גדולה לבוא לבית נקי, על השולחן היו פרחים ושוקולדים, ועל הקיר היה שלט: תודה על הכול!
- המבחן היה קשה, אבל איזו ה**פתעה**! קיבלתי 95.

חֶלֶק (ז') (Part of (masculine))

- רק **חלק** מהתלמידים יצליחו ויזכו בפרס באולימפיאדה, אבל כולם ישמחו להשתתף.
- לאולימפיאדה יש שני **חלקים**: שלב א' והגמר.

לְהִבָּה (נ') (Flame (feminine))

- אש גדולה הייתה ביער, וה**להבות** עלו גבוה יותר ויותר.
- ה**להבה** של הנר הזה חלשה, עוד מעט הנר יכבה ולא יהיה לנו אור.

לוּחַ (ז') (Board (masculine))

- כשהמורה מסבירה היא כותבת על ה**לוח** את הדברים החשובים ביותר.
- **לוח** השנה אפשר לראות את החודשים והימים.

מָסָךְ (ד') (Screen (masculine))

- לא רואים טוב במסך המחשב שלי. אני לא יודע אם צריך להחליף את כל המחשב או רק את המסך.
- הטלוויזיה פועלת כל היום, ולפעמים כשעוברים בבית, פשוט מתיישבים מול המסך.

מְקֻלָּדֶת (נ') (Keyboard (feminine))

- היום הרבה תלמידים כבר לא כותבים במחברת, אלא רק מקלידים במקלדת, והכול נמצא במחשב.

סָל (ז') (Shopping bag (masculine))

- כשהולכים לקנות בשוק, נוח לשים את כל מה שקונים בסל.
- יש פה כמה סלים שונים: סל עם תפוחים, כדור שקלעו לסל, סל ובתוכו כלבלבים.

רֹב (ז') (Majority (masculine))

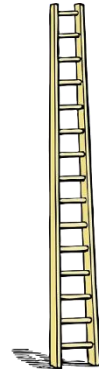
- רוב הוא יותר מחצי מהאנשים.
- היא זכתה ברוב הקולות, ולכן בעוד חודשיים היא תהיה ראשת הממשלה החדשה של ישראל.

רְיוּחַ (ז') (Space/revenue (masculine))

- בחודש שעבר הוא הרוויח מעט כסף, אבל בחודש הזה הרווח שלו גדל מאוד.
- כשילדים לומדים לכתוב, הם לומדים שצריך להשאיר רווח בין מילה למילה.

שָׁלֵב (ז') Stage/step on the ladder (masculine)

- אנחנו עדיין לא בשלב הפרסום, אנחנו עדיין מפתחים את הרעיון.
- כמה שלבים יש בסולם הזה?

מתון / מתונה ≠ קיצוני / קיצונית Moderate / Moderate ≠ Extreme / Extreme

- היא קיצונית מאוד בדעות שלה, ואי אפשר בכלל לדבר איתה על דעות אחרות.
- לדעת רבים, צעירים נוטים לדעות קיצוניות, וכשגדלים הדעות נעשות מתונות.

נדיר / נדירה Rare/rarely

- אנחנו אוהבים לקרוא לילדים שלנו רק בשמות נדירים כדי שלא יהיו בכיתה ילדים רבים בעלי אותו השם.
- הזואולוגים מדברים על דרכים להגן על בעלי חיים נדירים.

שָׁלֵם / שְׁלָמָה Whole/all

- הייתה פה עוגה שלמה, לא חצי, לא רבע. מי אכל את כל העוגה?
- הוא עבד יום שלם על התרגיל הזה.

לְאַלְתֵּר To improvise

לאלתר = לבצע בלי להכין קודם.

- המורה ביקשה ממני לקרוא את שיעורי הבית, אבל לא הכנתי אותם, אז אלתרתי תשובה. למזלי זאת הייתה התשובה הנכונה.

לְאַשֵׁר (את) To confirm

- התלמיד ביקש לצאת מוקדם יותר מהלימודים, והמורה אמר שהוא יאשר לו לצאת מוקדם יותר, רק אם יראה לו אישור הורים.
- כבר כשהיה בן 16 הוא ביקש אישור עבודה, אבל סירבו לבקשתו בגלל הגיל הצעיר שלו.

לְהַדְגִּישׁ (את) – מוֹדְגָשׁ / מוֹדְגָשֶׁת To emphasize / emphasized

- אם הוא לא הבין את חשיבות הדבר, אולי לא הדגשת זאת מספיק.
- המילה המודגשת במשפט הזה היא המילה "מודגשת". אפשר להדגיש מילה בצבע אחר, בגודל אחר, בקו תחתון או עליון ועוד.

לְהַעֲלִיל עַל To accuse

- שני הנערים לא עשו שום דבר רע, אבל הילדים האחרים בכיתה העלילו עליהם שהם גנבו את הכסף מבית הספר.

בְּאִפְּן (+ שם תואר) In a way (+ adjective)

- ההחלטה התקבלה באופן דמוקרטי.

סיכום Summary

שם עצם	שם תואר	פועל	מילים נוספות
גִּמְרָה (ז') Final הַפְתָּעָה (נ') Surprise חֵלֶק (ז') Part of לְהִבָּה (נ') Flame לִיחַ (ז') Board מְסָרָה (ז') Screen מְקֻלָּדֵת (נ') Keyboard סָל (ז') Shopping bag רֹב (ז') Majority רְיוּחַ (ז') Space/revenue שָׁלַב (ז') Stage/step on a ladder	מְתוּנָה / מְתוּן Moderate נְדִיר / נְדִירָה Rare/rarely קִיצוּנִי / קִיצוּנִית Extreme שָׁלֵם / שְׁלֵמָה Whole/all	לְאַלְתֵּר To improvise לְאַשֵׁר את To confirm לְהִדְגִישׁ את To emphasize / emphasized לְהַעֲלִיל על To accuse	בְּאִפְּן (+ שם תואר) In a way (+) (adjective)

ביטויים וצירופים

Expressions & Phrases

בינה מלאכותית Artificial Intelligence

בינה - חוכמה

מלאכותי – לא טבעי, למשל יש פרחים מלאכותיים מפלסטיק, לא אמיתיים.

- מורים רבים מבינים שאי אפשר לבקש מתלמידים לכתוב עבודות בבית כי התלמידים יכולים בקלות להשתמש בבינה המלאכותית כדי שתכתוב במקומם את העבודה.

בלית ברירה No other choice

בלית = באין ברירה = חלופה, בחירה, אפשרות.

- הוא לא רצה לקבל את ההצעה שלו, אבל בלית ברירה הסכים.

הפְּרִיד וּמְשׁוּל Divide and conquer

הפרד ומשול היא אסטרטגיה כלכלית וצבאית. לפי האסטרטגיה הזאת, אדם שרוצה לשלוט (למשול), צריך להפריד בין כוחות שמפריעים לו לעשות זאת, וכך להשיג שליטה.

- המורה בכיתה משתמשת בשיטת "הפרד ומשול" ומושיבה ילדים שמפריעים במקומות ישיבה מרוחקים.

יְחָסִי אָנוּשׁ Human relations

- הוא אינטליגנטי מאוד, ומוכשר בהרבה תחומים, אבל יחסי האנוש שלו גרועים. הוא לא נחמד לאנשים ולא יודע איך להתנהג בחברה.
- לחברת ההייטק דרוש עובד חדש בעל יחסי אנוש מצוינים.

מְרַחֵק לָכֵת Far reaching

- התלמידה לא נכנסה פעמיים לשיעורי מתמטיקה, וקיבלה עונש מרחיק לכת: לא לבוא שבועיים לבית הספר.
- המחשבה שאפשר להגיע למבחן הזה בלי להתכונן בכלל מרחיקת לכת.

רוֹאֵה אֶת הַנוֹלָד prescient

הרואה את הנוולד הוא מי שצופה את העתיד, את מה ש"ייוולד".

- כשאימא שלך אומרת לך לקחת סוודר כי קר, ואתה אומר: "לא קר עכשיו", היא רואה את הנוולד: אתה תחזור בלילה מאוחר ויהיה קר.
- הבנקים נפלו. אנשים שראו את הנוולד הוציאו את הכסף שלהם מהבנק לפני הנפילה.

סיכום ביטויים ופזרופים Summary of Expressions & Phrases

Artificial Intelligence בִּינָה מְלֻאכּוֹתִית

No other choice בְּלִית בְּרִירָה

Divide and conquer הַפְּרֵד וּמְשׁוּל

Human relations יַחְסֵי אָנוּשׁ

Far reaching מְרַחֵיק לְקֵת

Prescient הוֹאָה אֶת הַנּוֹלָד

מושגים לשוניים מاصطלחות لغוֹיִת Language Concepts

דקדוק (ז') Grammar (masculine)

- לילדים יש טעויות מתוקות בדקדוק, שמראות על הבנת המערכת הדקדוקית.

הגייה (נ.) Pronunciation (feminine)

- אצל רוב הישראלים כיום אין הבדל בהגיית המילים "ערים" ו-"הרים".

כתיב (ז') Spelling (masculine)

- לפי כללי הכתיב המלא בעברית אנחנו צריכים לכתוב כך: קיוונו, ואילו בתנ"ך נכתב כך: קיינו.

לועזי / לועזית Foreign language

לועזי = משפה זרה, ממקור לא עברי

- המילה "טלפון" היא מילה לועזית, ואילו המילה "מחשב" היא מילה עברית.

פזרופ (ז') Conjunction (masculine)

פזרופ הוא שתי מילים או יותר שבאות ביחד, ויוצרות משמעות חדשה.

- בית ספר הוא צירוף סמיכות.
- הצירוף "שם לב" משמש הרבה בעברית כיום.

ראשי תיבות (ז"ר) Acronym (masculine plural)

- כתיבה **בראשי תיבות** היא טכניקה שמשמשת לקיצור צירופי מילים. לוקחים רק את האות הראשונה או את האותיות הראשונות של כל מילה בצירוף. למשל: בי"ס = בית ספר, חו"ל = חוץ לארץ (=מחוץ לישראל), אחה"צ = אחר הצהריים.

תעתיק (ז.) Transliteration (Masculine)

- בתעתיק כותבים שפה אחת בכתב אחר, לא בכתב של השפה.
- בשלטי רחוב בישראל אפשר לראות תעתיק של שמות מקומות, למשל:
העיר **בֵּית לֶחֶם**, בתעתיק באותיות לטיניות: **Bet Lehem**

סיכום تلخيص Summary

דקדוק (ז')	Grammar
הגייה (נ')	Pronunciation
כתיב (ז')	Spelling
לועזי / לועזית Foreign language	
צירוף (ז')	Conjunction
ראשי תיבות (ז"ר)	Acronym
תעתיק (ז')	Transliteration

לְסִיּוּם – נִיקוּד Summary - Vowels

התנועות החטופות	התנועות הגדולות	התנועות הקטנות	
חֲטַף פֶּתַח	קֶמֶץ	פֶּתַח	a
חֲטַף סְגוּל	צִירֵי חֶסֶר צִירֵי מֵלֵא	סְגוּל	e
	חִירִיק מֵלֵא	חִירִיק חֶסֶר	i
חֲטַף קֶמֶץ	חֹלֶם חֶסֶר חֹלֶם מֵלֵא	קֶמֶץ קֶטָן	o
	חֹלֶם שׁוּרוּק	קִיבוּץ	u

מילים מרכזיות מההכנה לשלב א'

אוצר מילים Vocabulary

נתון (ז') (Data masculine)

- הינה נתונים מהאולימפיאדה ללשון העברית בשנה הקודמת: 3692 תלמידים השתתפו בשלב א' באולימפיאדה, מהם 37 גרים מחוץ לישראל.
- הרבה פעמים כשאנחנו מחליטים החלטה, אנחנו לא יודעים את כל הנתונים.

רמז (ז') (Clue masculine)

- כששואלים אותך שאלה ואתה לא יודע את התשובה, אתה יכול לבקש רמז קטן שיוכל לעזור לך לענות על השאלה.

חסר / חסרה (Missing)

- הרבה תלמידים לא באו לכיתה היום. מי חסר היום?
- איזו אות חסרה במילה "אנציקלופיה"? האות ד' חסרה פה.

להחליף (את...) (To change something)

- אשמח לבוא איתכם, אבל אני צריכה להחליף בגדים. תוכלו לחכות לי רגע?
- אני אשמור על הילדים עד הצוהריים, ובצוהריים אתה תחליף אותי.

להציע (את...) (ל...) (To offer (something or to someone))

- הם הציעו לו לבוא איתם לטיול בתל אביב, אבל הוא לא רצה.
- אני לא בטוחה אם כדאי לי ללמוד פיזיקה או אומנות. מה את מציעה לי?
- היום אתה יכול לקבל באינטרנט הצעת מחיר לבית, למכונית ולכל מה שאתה רוצה בחמש דקות.

ביטוי לדוגמה: הצעת נישואין כזאת – לא ראיתם!

להתקבל ל... (To be accepted to ...)

- מאיה בחורה חכמה מאוד, ולכן ברור שהיא תתקבל ללימודי פיזיקה באוניברסיטת תל אביב.
- המייל שלך התקבל. אנחנו לא במשרד עכשיו. המשרד יפתח בשמונה בבוקר מחר.
- ביטוי לדוגמה: מה שאתה אומר לא מתקבל על הדעת = אני לא מסכים איתך, זה לא הגיוני (לוגי).

לשתוק (To be silent)

- היא דיברה בלי סוף, אבל הוא רק הקשיב ושתק.
- הם לא צריכים לדבר כל הזמן. הם כבר יכולים לשתוק ביחד ולהרגיש טוב ונעים.

אף על פי ש... (Even though that ...)

- הוא בא לבית הספר אף על פי שהוא לא הרגיש טוב.
- אף על פי שהיא הייתה כוכבת טלוויזיה, אנשים לא זכרו אותה ולא ידעו מי היא.

לְעוֹמֵת זֹאת In contrast to this

- היא אישה מאוד נחמדה. **לְעוֹמֵת זֹאת** אחותה מדברת לאנשים בצורה ממש לא נעימה.
- השנה הם לומדים פיזיקה שלוש פעמים בשבוע, **לְעוֹמֵת זֹאת** בשנה שעברה הם לא למדו פיזיקה אפילו יום אחד.

סיכום Summary

שם עצם	שם תואר	פועל	מילות קישור
<p>נתון ('ז') Data</p> <p>רמז ('ז') Clue</p>	<p>חסר / חסרה Missing</p>	<p>להחליף את... To ...</p> <p>change (something)</p> <p>להציע (את...) (ל...) To (...)</p> <p>offer (something or to (someone</p> <p>להתקבל ל... To be ...</p> <p>accepted to</p> <p>לשתוק To be silent</p>	<p>אף על פי ש... Even though ...</p> <p>לְעוֹמֵת זֹאת... In contrast to ...</p> <p>this</p>

חידושי האקדמיה ללשון העברית: איך אומרים בעברית?

Innovations of The Academy of the Hebrew Language:

How do you say in Hebrew?

חלופה (נ') (Alternative (feminine))

- היום הרבה אנשים משתמשים ב-ChatGPT, אבל יש הרבה **חלופות** טובות, כמו: ג'ספר צ'אט, רפליקה ועוד.
- באקדמיה ללשון העברית מחפשים **חלופות** עבריות למילים לא עבריות.

מותג (ז') (Brand (masculine))

• ליווייס, נייקי ואדידס הם שמות של **מותגים**.

• בדרך כלל, אם רוצים לקנות רק **מותגים**, המחיר גבוה הרבה יותר.

מחזור (ז') (Recycling) (masculine)

צריך לזרוק עיתונים וניירות לפחי המחזור לנייר.

סדרה (נ') (Series) (feminine)

• הפרק הראשון של הסדרה בטלוויזיה היה משעמם, אבל רוב הסדרה מעניינת מאוד.

• 2, 4, 8, 16, 32 – זאת סדרה חשבונית.

רכבל (ז') (Cable car) (masculine)

• עלינו ברכבל להר החרמון, ראינו את השלג. איזה יופי!

סיכום Summary

חלופה (נ') (Alternative)

מותג (ז') (Brand)

מחזור (ז') (Recycling)

סדרה (נ') (Series)

רכבל (ז') (Cable car)

מושגים לשוניים Languages Concepts

ביטוי (ז') (Expression (masculine))

- כמה מילים ביחד שיוצרות משמעות חדשה. למשל: "זה לא יוצא לי מהראש". המשמעות של הביטוי: אני לא מצליחה לשכוח את זה.

הבדל (ז') (Difference (masculine))

- מה ההבדל בין פה וכאן? אין הבדל במשמעות. אלה מילים נרדפות.
- יש הבדלים ביולוגיים בין גברים לנשים.

הפך (ז') (Opposite (masculine))

- קר הוא ההפך מחם. טיפש הוא ההפך מחכם.

יוצא דופן / יוצאת דופן (Different / irregular)

שונה, לא כמו כולם.

- בין המילים 'חלב', 'מים', 'תפוז', 'מיץ' יש מילה אחת יוצאת דופן. איזו? המילה 'תפוז' כמובן.
- יוסף תמיד הרגיש יוצא דופן. לכל חבריו היו אחים, ובבית הוא היה הבן היחיד.

מילים נרדפות (נ' ר') (Synonymous (feminine plural))

מילים שונות שיש להן אותה משמעות. מילים סינונימיות. המילים 'קצת' ו'מעט' הן מילים נרדפות.

מערכת (נ') (System (feminine))

- בשפות השמיות, למשל בעברית, בערבית ובארמית, יש מערכת פועל מסודרת.

- מערכת השמש כוללת את השמש ואת כל הכוכבים שסובבים אותה.

מְשׁוּתָּף / מְשׁוּתָּפָה Common

- יש לנו אהבה **משותפת**. גם אני וגם אתה אוהבים את השירים של ג'ון לנון.
- מה **משותף** לכיסא, שולחן, ארון, מיטה? כולם רהיטים.

מְשָׁמְעוּת (נ') (feminine) Meaning

- המורה הסביר את **משמעות** המילה, אבל התלמידים לא הצליחו להבין אותה או לדעת איך להשתמש בה.
- פילוסופים גדולים רוצים להבין את **משמעות** החיים: למה אנחנו פה? מה אנחנו עושים פה?

מְשָׁקֵל (ז') (masculine) Word/verb pattern

- לכל מילה בעברית יש **משקל**, שבו "מכניסים" את אותיות השורש. ולפעמים למילים **במשקל** אחד יש משמעות משותפת. למשל **שחור**, **אדום**, **צהוב**, **ירוק** הן מילים במשקל אחד של צבעים.

רְשִׁימָה (נ') (feminine) List

- לפני שהולכים לסופרמרקט כדאי להכין **רשימה**, למשל: לחם, חלב, גבינה, ביצים.
- אנחנו רוצים לראות את **רשימת** התלמידים שנרשמו לאולימפיאדה.

סיכום Summary

	ביטוי (ז') Expression
	הבדל (ז') Difference
	הפך (ז') Opposite

יוצא דופן / יוצאת דופן Different / irregular

מילה נרדפת (נ') Synonymous

מערכת (נ') System

משותף / משותפת Common

משמעות (נ') Meaning

משקל (ז') Word/verb pattern

רשימה (נ') List

לסיום – קצת דקדוק

אי is used to negate non-verbal sentences or sentences in which the verb is formed as a participle.

אני לא = איני, אינני אנחנו לא = איננו

אתה לא = אינך אתם לא = אינכם

את לא = אינך אתן לא = אינכן

הוא לא = אינו, איננו הם לא = אינם

היא לא = אינה, איננה הן לא = אינן

בהצלחה לכולכם באולימפיאדה!

